

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosionomi
Lastentarhanopettaja

Mari Haakana ja Siru Rautio

Lapsiryhmien välinen yhteistyö ja yhteisöllisyys Pulpin päiväkodissa

Tiivistelmä

Mari Haakana ja Siru Rautio

Lapsiryhmien välinen yhteistyö ja yhteisöllisyys Pulpin päiväkodissa, 22 sivua, 3 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaaliala Lappeenranta

Sosionomi

Lastentarhanopettaja

Opinnäytetyö 2019

Ohjaajat: lehtori Outi Kokko-Muhonen, Saimaan ammattikorkeakoulu, päiväkodin johtaja Riikka Robertson, Pulpin päiväkoti

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää kasvatushenkilökunnan käsityksiä lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä ja tuottaa kehittämisideoita päiväkotityöskentelyyn. Tavoitteenamme oli kehittää lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden laatua.

Opinnäytetyömme oli tutkimuksellinen kehittämistehtävä, ja se toteutettiin työelämäyhteistyönä Joutsenossa sijaitsevan Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstön kanssa. Opinnäytetyön aineisto kerättiin puolistrukturoidulla lomakekyselyllä, jossa kysymykset olivat avoimia. Kyselylomake jaettiin kaikille Pulpin päiväkodissa työskenteleville lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille.

Kehittämistyön tuloksina saatiin nykyhetken tietoa Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä yhteistyöhön liittyvistä kehittämistarpeista. Pulpin päiväkodissa on jo tällä hetkellä lapsiryhmien yhteistä toimintaa, kuten ulkoilu ja erilaiset tapahtumat. Kasvatushenkilöstö nimesi yhteistyötä edistäviksi asioiksi halun tehdä yhteistyötä, hyvän yhteishengen ja yhteisesti sovitut käytännöt. Yhteistyötä estäviksi teemoiksi kasvatushenkilöstö nosti vanhat toimintamallit, suunnittelun ja joustojen vaikeuden sekä keskittymisen ainoastaan omaan työhön. Lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön ja yhteisöllisyyden lisäämiseen liittyvät kehittämistarpeet kohdentuvat päiväkodin tiloihin sekä kasvatushenkilöstön ja lasten toimintaan.

Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstölle kerrottiin kehittämistyön tuloksissa esille tulleita lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittämistarpeita. Henkilöstö päätti keskittyä kehittämistyössä yksittäisen lastentarhanopettajan tai lastenhoitajan mahdollisuuksiin ryhmien välisen yhteistyön kehittäjänä, tilojen joustavaan käyttöön ja lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittämiseen. Lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittämisessä korostui lapsiryhmien välisen leikki-toiminnan kehittäminen. Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö jatkaa aloitettua kehittämistyötä päiväkodin johtajan johdolla.

Asiasanat: varhaiskasvatus, yhteisöllisyys, oppiva yhteisö

Abstract

Mari Haakana, Siru Rautio

Collaboration Between Children Groups and Community at the Pulp Nursery

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree programme of Social Services

Kindergarten teacher

Bachelor's Thesis 2019

Instructors: Ms Outi Kokko-Muhonen, Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences, Ms Riikka Robertson, Kindergarten manager

The purpose of this thesis was to find out what kind of cooperation is now between kindergarten groups at the Pulp's day care center. The aim was to find ways to develop cooperation and community in the Pulp's day care center, and the thesis was carried out in cooperation with the day care center. The Pulp's day care center is located in Lappeenranta, Joutseno.

The data for this thesis were collected through a questionnaire. Kindergarten teachers and nannies answered the questionnaire. The questionnaire provided us with information on the current state of cooperation and community in Pulp's day care center. Kindergartens' teachers and nannies also answered a question about things that would help and hinder cooperation. The answers gave us a picture of what kind of cooperation the personnel want to develop and how we can help them in their development mission.

Based on the findings at the Pulp's day care center, they jointly go out and organize events. The language club is also held in the community. The educational staff wants to develop the use of common areas, and children want to be able to play flexibly inside the kindergarten, where an adult is seen as enabling. They also want to develop this mindset further.

Keywords: early childhood education, community, learning community

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Yhteisöllisyys	6
3	Oppiva yhteisö	8
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja toteutus.....	10
4.1	Aineiston keruu ja analyysi	11
4.2	Tutkimuksellinen kehittämistoiminta	12
5	Opinnäytetyön tulokset ja kehittämistoiminta	13
5.1	Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välinen yhteistyö	13
5.2	Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittämistarpeet ..	15
5.3	Yhteenveto kehittämisestä	16
6	Eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät näkökohdat.....	17
7	Pohdinta.....	18
	Lähteet.....	21

Liitteet

- Liite 1 Käsitekartta
- Liite 2 Saatekirja
- Liite 3 Kyselylomake

1 Johdanto

Vuodesta 1973 voimassa olleeseen lakiin lasten päivähoidosta tehtiin uudistus, joka astui voimaan 1.8.2015. Uusi laki nimettiin varhaiskasvatuslaiksi. Lain uudistuksen ohessa Opetushallitus määräsi 18.10.2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Varhaiskasvatuksen järjestäjät veloitettiin luomaan perusteiden mukaiset paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka tuli ottaa käyttöön 1.8.2017. (Alila 2016.) Vuonna 2015 voimaan astuneeseen uudistettuun varhaiskasvatuslakiin tehtiin tarkennuksia, jotka astuivat voimaan 1.9.2018. Viimeisimmän 1.9.2018 voimaan astuneen lakiuudistuksen myötä Opetushallitus päivitti varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vastaamaan voimassa olevaa varhaiskasvatuslakia. Tämän uudistuksen myötä varhaiskasvatuksen järjestäjien tuli päivittää paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat Opetushallituksen laatiman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta ja ottaa ne käyttöön elokuussa 2019. (Opetushallitus 2019.)

Varhaiskasvatuksessa yksittäisten päiväkotien vuosisuunnitelmat laaditaan vuosittain kullekin toimintakaudelle. Vuosittainen toimintakausi alkaa elokuussa ja päättyy seuraavan vuoden heinäkuun loppuun. Lappeenrannan kaupungin päiväkotien vuosisuunnitelmat pohjautuvat Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka on laadittu varhaiskasvatuksen järjestäjän toimesta. Paikallinen Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu Opetushallituksen laatiman valtakunnallisen varhaiskasvatuksen perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelma asiakirjana on kaikkia varhaiskasvatuksen toimijoita velvoittava. (Lappeenrannan kaupunki 2019, 4–5.)

Opinnäytetyömme toteutetaan työelämäyhteistyönä Pulpin päiväkodin kanssa. Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö asetti ryhmien välisen yhteistyön lisäämisen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen päiväkodin toiminnan kehittämiskohteiksi varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelman laadinnan yhteydessä syksyllä 2017. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää kasvatushenkilökunnan käsityksiä lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä ja tuoda esille lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Toimintakulttuurin uudistus, uuden asiakirjan käyttöönotto ja toiminnan ohjeistuksen sisäistäminen vaativat oman aikansa käytännön työskentelyssä. Toimintakulttuurin uudistus tulee nähdä kehkeytyvä-

nä prosessina, johon kypsyminen tapahtuu vähitellen. Opinnäytetyössämme pyrimme vastaamaan toiminnan kehittämisen tarpeeseen ja edistämään kehkeytyvää prosessia omalta osaltamme. Ammatillisuutta on suunnitella, kehittää ja arvioida toimintaa toimialan ohjaavien asiakirjojen mukaisesti. Opinnäytetyömme kautta pääsemme tutustumaan lähemmin päiväkodin toimintakulttuuriin ammattihenkilöstön näkemysten kautta sekä kehittämään toimintaa yhdessä ammattihenkilöstön kanssa. Opinnäytetyömme aihe edistää ja tukee omaa ammatillista osaamistamme valmistuttuamme lastentarhanopettajan ammattiin.

2 Yhteisöllisyys

Opinnäytetyömme pohjautuu varhaiskasvatusta määritteleviin ja velvoittaviin asiakirjoihin. Velvoittavista asiakirjoista tärkeimpinä työtämme ohjaavat Lappeenrannan varhaiskasvatussuunnitelma ja Pulpin päiväkodin yksikkökohtainen varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelma. Näihin asiakirjoihin kirjatut kehittämisen tavoitteet yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa korostuvat työssämme. Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasa ryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä määritellään ajatuksella oppivasta yhteisöstä. Pulpin päiväkodin varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelmassa yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittämisen tavoitteet on kirjattu toimintakulttuuria koskeviin kehittämistavoitteisiin.

Ihmiset liittävät yhteisöllisyyden kokemisen johonkin tiettyyn paikkaan ja ihmisryhmään. Muistot syntyvät näistä kokemuksista. (Filander & Vanhalakka-Ruoho 2009, 43.) Yhteisöllisyyteen liittyy tunne, koska se pohjautuu liittymiseen ja siihen sisältyy kokemuksellisuus. Yhteinen arvomaailma ja tavoitteet ovat yhteisön ominaispiirteitä sopimuksellisuuden ohella. Yhteisöön kuuluvien jäsenten välinen vuorovaikutus edistää yhteisyyden kokemusta, mikä omalta osaltaan vahvistaa liittymistä yhteisöön. (Raina 2012, 11–12.) Jantusen ja Ojasen (2011, 177) mukaan onnistumiset ja kokemukset yhdistettynä aikaan ovat yhteisöllisyyteen kasvamisen tapa.

Yhteisen tavoitteen havaitseminen ja sen saavuttaminen mahdollisimman hyvällä tavalla ovat yhteistyön keskiössä. Yhteistyössä korostuvat myös ihmisten väliset sosiaaliset suhteet ja heidän keskinäinen vuorovaikutuksensa. Yhdessä

tekeminen tuottaa tyytyväisyyttä sekä iloa. Haasteista huolimatta se voi olla palkitsevaa. Yhteistyössä on tärkeää huomioida käsitteiden määrittely ja vuorovaikutukseen liittyvät säännöt, jotta vältytään väärinymmärryksiltä. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 27.)

Työyhteisön toiminnan kehittäminen yhteisöllisesti vaatii huomion kiinnittämistä ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. On etsittävä keinoja, joilla vuorovaikutusta voidaan parantaa. Yksi tällainen keino on vuorovaikutusosaamisen kehittäminen. Vuorovaikutustilanteessa voi tietoa kerätä omasta itsestä, toisesta ja tilanteesta. On tärkeää miettiä, mikä on kunkin vuorovaikutustilanteen keskeinen sanoma. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo & Kuoksa 2000, 53–55.)

Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa- kirja, jonka ovat kirjoittaneet Anna Raija Nummenmaa, Kirsti Karila, Maija Joensuu ja Riikka Rönholm (2007) Tampereen yliopistosta, on syntynyt osana kehittämistutkimusta. Kehittämistutkimukselle asetettiin kaksi tutkimustehtävää. Tehtävänä oli kuvata työssä oppimisen kehittämiskohteita, joita kasvattajien yhteisö kohtaa yhteisesti varhaiskasvatussuunnitelmatyössään. Toisena tehtävänä oli analysoida työyhteisön yksilöllisiä ja yhteisiä työssä oppimisen prosesseja. Tutkimus toteutettiin osallistavana ja kehitystehtävän sisältävänä tapaustutkimuksena. Tavoitteena oli löytää päiväkotityön arjesta mahdollisuuksia työssä oppimiseen ja vahvistaa pedagogista suunnittelukulttuuria. Tutkimuksen kehittämiskohteena oli moniammatillisen kasvattajayhteisön toimintakulttuuri. Toimintakulttuuriajatuksessa painotettiin yhteisöllisyyttä, yhteistä reflektointia ja tiedonmuodostusta. (Nummenmaa ym. 2007, 66–67.) Yhteisöllinen ja yhteistyökykyinen työyhteisö etsii yhdessä ratkaisuja, tutkii, analysoi, ymmärtää omaa toimintaansa ja ongelmia sekä on valmis kehittämään tältä pohjalta toimintaansa. Kirja tarkastelee kasvatusyhteisön toimintaa ja toiminnan suunnittelutyötä, jotka tehtävät painottuvat opinnäytetyösämme.

Tutkimus- ja koulutuskeskus Synergosin julkaisu Hyvinvointia työyhteisöön – eväitä kehittämistyön hyväksi, jonka ovat toimittaneet Marja-Liisa Manka, Maija-Leena Kakkonen ja Sanna Nuutinen (2007), käsittelee yhteisöllisyyttä myös työyhteisön ja työntekijän näkökulmasta. Kyseinen opas on syntynyt työhyvinvointivalmentajien kehittämisohjelman yhteydessä Euroopan sosiaalirahaston

tukemana. Julkaisu sisältää tietoa oppivasta organisaatiosta, yhteisöllisyyden vaikutuksesta työhyvinvointiin ja sosiaaliseen pääomaan. Yhteisöllisyyden katsotaan tukevan terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja tuloksellisuutta. Yhteisöllisyys työpaikalla luo yhteenkuuluvaisuutta, tarjoaa jäsenilleen turvaa ja auttaa heitä hahmottamaan ympäristöään. Hyvä työyhteisö auttaa jokaista jäsentään toteuttamaan omia vahvuuksiaan. Yksilöiden erilaisuus nähdään voimavarana, jolla yhteisöllisyyttä voidaan rakentaa. Erilaisuuden hyväksyminen on yhteisöllisyyden ja yhteistyön perusta. (Manka ym. 2007, 16.) Hyvinvoiva työyhteisö on ajankohtainen aihe työelämän vaatimusten kasvaessa ja resurssien kiristyessä.

3 Oppiva yhteisö

Merja Koivulan (2010) tutkimus Lapsen yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa käsittelee yhteisöllisyyttä lapsen näkökulmasta. Lähestymme oppinnäytetyössämme yhteisöllisyyttä kasvatushenkilöstön näkökulmasta ja kasvatushenkilöstön toiminnan kautta, mutta emme voi olla huomioimatta yhteisöllisyyden tuomia hyötyjä varhaiskasvatuksessa olevien lasten kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Varhaiskasvatustoiminnan päätavoitteena on hyvinvoiva, kasvava, kehittyvä ja oppiva lapsi. Merja Koivula (2010, 49) etsi tutkimuksessaan vastauksia siihen, millaista on lasten keskinäinen yhteisöllisyys lapsiryhmässä, miten yhteisöllisyys kehittyy ja millaista yhteisöllistä oppimista tapahtuu lasten kesken. Koivula haki vastauksia havainnoimalla kahden lapsiryhmän toimintaa päiväkotiympäristössä. Koivulan tutkimuksen viitekehys pohjautuu sosiokulttuuriseen näkökulmaan, jonka mukaan ihmisen kehitys ja oppiminen tapahtuu yhteisöihin osallistumisen seurauksena (Koivula 2010, 12).

Yhteisöllistä oppimista edistäviä tekijöitä ovat Koivulan tutkimuksen mukaan vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, yhteisöllisyys, yhteenkuuluvuuden tunne, pyrkimys yhteisen merkityksen rakentamiseen, motivaatio ja sitoutuminen yhteisen toiminnan rakentamiseen (Koivula 2010, 147). Lapsiryhmän toiminnan kautta tehdyt havainnot voivat yhtä hyvin kuvata myös aikuisten toiminnan tavoitteita oppivassa yhteisössä.

Työ, johon liittyy henkinen, tutkiva ja refleктоiva asenne, nähdään oppivissa yhteisöissä oppimisena. Oma työ on osa työyhteisön laajempaa tieto- ja ilmiöko-

konaisuutta. Tavoitteena on sekä yksilön että työyhteisön kehitys, joka mahdollistuu työntekijän osaamista kehittämällä. Uuden oppiminen ja kehittyminen edellyttävät avointa vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Näin yhteisö voi arvioida toimintatapojaan ja muuttaa niitä tarvetta vastaavaksi. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo & Kuoksa 2000, 75.)

Lappeenrannan kaupungin uudistettuun varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu ajatus oppivasta yhteisöstä. Oppivassa yhteisössä lapset ja aikuiset oppivat yhdessä ja toisiltaan. Osaamista ja tietoa jaetaan. Uusia toimintatapoja ja ideoita lähdetään yhdessä rohkeasti kokeilemaan. Yhteisö on myös valmis haastamaan ja arvioimaan itseään. Oppivassa yhteisössä osataan hyödyntää kaikkien yhteisön jäsenten vahvuudet. Oppivan yhteisön arvomaailma perustuu toista kunnioittavaan ja huomioivaan käytökseen. (Lappeenrannan kaupunki 2019, 32.)

Oppiva yhteisö toimii hyvänä vertaisoppimisen kenttänä. Vertaisoppiminen on tietojen ja taitojen omaksumista sosiaalisen ryhmän jäsenenä. Vertaisoppiminen viittaa oppimisprosessiin, jossa opitaan taitoja vertaisilta. Sitouttavan ja motivoivan yhteisen toiminnan kautta opitaan uusia taitoja. (Koivula 2017, 265.) Ajatus oppivasta yhteisöstä laajentaa vertaisoppimisen käsitteen koskemaan myös kasvattajan ja lapsen välistä oppimisprosessia. Oppimista ei tapahdu vain lasten kesken. Kasvattajat ovat myös osana tärkeätä oppimisprosessia. Oppivassa yhteisössä oppimista tapahtuu yhteisön kaikkien jäsenten välillä. Kasvatushenkilöstö oppivassa yhteisössä jakaa tietojaan ja osaamistaan sekä arvioi omaa toimintaansa säännöllisesti. Oman toiminnan arviointia peilataan huoltajilta ja lapsilta saatuun palautteeseen. (Lappeenrannan kaupunki 2019, 32.)

Oppivan yhteisön suurin haaste on kasvattajan perinteisen roolin muuttumisen hyväksyminen. Oppivassa yhteisössä kasvattaja nähdään niin ikään oppijana. Kasvattajan on uskallettava luopua aiemmin opitusta ja rakennetusta kasvattajan identiteetistä, joka korostaa kaikkietävän kasvattajan ja opettajan roolia. Perinteisen roolin mukaisessa ajattelussa kasvattaja on ottanut ensin haltuun opittavan asian tarkan ennakkosuunnitelman muodossa. Ohjaus- tai opetustilanne on toteutettu tarkan ennakkosuunnitelman mukaisesti. Oppivassa yhteisössä tulee kasvattajan pystyä luopumaan itsenäisistä ja tarkoista ennakko-

suunnitelmista, jotta hän pystyy asettumaan myös oppijan rooliin. Näkemys lasten osallisuudesta on tärkeä osa oppivan yhteisön toiminta-ajatusta. Lapsen annetaan osallistua ja vaikuttaa omien kykyjen ja halujen mukaan yhteisössä. Yhteisöön kuulumisen ja yhteisössä toimiminen korostuvat oppivassa yhteisössä. (Ahonen 2017, 62–63.)

Pulpin päiväkodin varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelmaa laadittaessa syksyllä 2017 kasvatushenkilöstö listasi osana suunnitelmaa päiväkodin toimintakulttuuriin liitettäviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelman mukaisesti toimintakulttuuri on toimintatapa, joka muotoutuu yhteisön välisissä vuorovaikutussuhteissa. Tätä toimintakulttuuria tulee kehittää ja arvioida jatkuvasti. Toiminnan arvot ja oppimiskäsitys edistyvät yhteisiin tavoitteisiin sitoutumalla. Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö haluaa laatimiensa toimintakulttuuriin liittyvien tavoitteiden mukaisesti kehittää ryhmien välistä yhteistyötä toimivammaksi ja lisätä myönteistä asennetta. Kasvatushenkilöstön tavoitteena on saada aikuisten osaaminen ja vahvuudet koko päiväkodin käyttöön. Arjen toiminnassa tavoitteena on lisätä yhteistä vastuunkantoa, sitoutumista yhdessä päätettyihin asioihin ja vastuunottamista yhteisistä asioista. (Pulpin päiväkotit 2017.)

Toimintakulttuuriin liittyvät tavoitteet kasvatushenkilöstö on yhteistyössä laatinut yhteisesti jaettujen käytännön kokemusten kautta. Kasvatushenkilöstön näkemykset toimintakulttuurin kehittämiskohteista kerättiin Pulpin päiväkodissa kirjallisella kyselylomakkeella. Päiväkodin johtaja koosti kyselyn pohjalta yhteisen näkemyksen kehittämiskohteista. Kehittämiskohteet hyväksyttiin kasvatushenkilöstöllä ja kirjattiin tavoitteiksi Pulpin päiväkodin varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelmaan. (Pulpin päiväkotit 2017.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja toteutus

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää kasvatushenkilökunnan käsityksiä lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä ja tuoda esille lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Tavoitteena on kehittää lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden laatua. Opinnäytetyö on tutkivaa kehittämistä, ja se toteutetaan työelämäyhteistyönä Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstön kanssa. Opinnäytetyön kehittämistehtävät ovat seuraavat:

- Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisen yhteistyön tämän hetkisen tilan kuvaaminen.
- Pulpin päiväkodin lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön liittyvien kehittämistarpeiden esille tuominen.

Oppivan yhteisön määritelmän pohjalta perehdyttiin Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden tämänhetkiseen tilaan lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien kautta. Opinnäytetyössä kartoitettiin lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien ajatuksia yhteistyön nykytilasta ja kokemuksia onnistuneesta yhteistyöstä lapsiryhmien välillä. Henkilökunnan ajatuksia ryhmien välisen yhteistyön esteistä haluttiin myös saada esille, jos niitä koettiin olevan. Nykytilan kartoituksen jälkeen esille tuotiin kehittämistarpeita, joita toteuttamalla voidaan lisätä lapsiryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä. Lupa opinnäytetyön toteuttamiseen haettiin Pulpin päiväkodin johtajalta.

Pulpin päiväkotitoiminta sijaitsee Joutsenossa. Se toimii kolmessa eri toimipisteessä. Yhteensä lapsiryhmiä on kuusi, joista esiopetusryhmä toimii Pulpin koululla, kaksi lapsiryhmää Taimitarhan toimipisteessä Lampikankaalla ja kolme lapsiryhmää Pulpilla. Ryhmistä kaksi on 1–3-vuotiaiden ryhmiä, kolme 3–5-vuotiaiden ryhmiä ja yksi on esiopetusryhmä. Ryhmissä työskentelee joko kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja tai yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. (Pulpin päiväkotitoiminta 2018.) Päiväkodin kasvatushenkilöstölle on kerrottu opinnäytetyöstä elokuussa 2018 päiväkodin suunnittelupäivässä. Pulpin päiväkodin henkilökunnalle tehtävä kysely on toteutettu tammi-maaliskuussa 2019. Kyselyn aineiston analysoinnin jälkeen on kehittämistyötä tehty huhti-elokuussa 2019.

4.1 Aineiston keruu ja analyysi

Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen kehittämisestä tehtävä. Pyrimme löytämään vastauksia esimerkiksi kysymyksiin miksi, mitä, millaista. Vastauksia kysymyksiin haettiin puolistrukturoidulla lomakekyselyllä, jossa kysymykset ovat avoimia. Kyselylomake jaettiin kaikille Pulpin päiväkodissa työskenteleville lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille. Aineiston keruumenetelmää miettiessämme pohdimme joko haastattelun tai kyselylomakkeen käyttöä. Päädyimme kyselylo-

makkeen käyttöön, koska suuri henkilöstömäärä olisi tehnyt haastattelujen analysoinnista liian työlästä. Saatu aineisto käsiteltiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Etsimme aineistosta keskeisiä, yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen liittyviä teemoja, joiden pohjalta toimintaa voidaan kehittää.

4.2 Tutkimuksellinen kehittämistoiminta

Käytännön kehittämistyötä tehdessä kehittämistoiminnassa eri vaiheet lomittuvat toisiinsa. Kehittämistoiminnan vaihteita ovat

- kehittämistarpeiden tunnistaminen
- ideointi
- suunnittelu
- toteutus
- tuotoksen aikaansaaminen
- arviointi
- tuloksien käyttöönotto.

Kehittämistoiminnan pitää perustua tarpeeseen, olla tarkoituksenmukaista, suunnitelmallista ja tärkeää organisaatiolle sen asiakkaiden ja strategian näkökulmasta tarkasteluna. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 51, 60.)

Kehittämisen kohteena on usein toimintatapa tai toimintarakenne. Tällainen kohde voi olla jonkin toimintatavan uudistaminen esimerkiksi päiväkodissa. Kehittämisen suunnan voivat määritellä organisaation johdon asettamat strategiset tavoitteet tai se voi edetä toimijalähtöisesti, jolloin kehittämisen tavoitteet määrittyvät kehittämisprosessin edetessä. Kehittäminen voi olla luonteeltaan hankkeisiin perustuvaa tai jatkuvaa toimintaa, yksikkökohtaista tai organisaatioon laajemmin liittyvää, jolloin uuden taidon ja tiedon levittäminen korostuvat. Uusi en ajatusten luominen, niiden jakaminen ja vakiinnuttaminen käytännön toiminnaksi ovat tärkeä osa kehittämistoimintaa. Kehittämistoiminnassa keskeistä on tavoitteisuus. Toiminnan päämääränä on muutos, joka on jollain tapaa parempi kuin aiempi toimintatapa. (Toikko & Rantanen 2009, 14–16.)

Opinnäytetyössämme käsittelemme kyselylomakkeista saadun aineiston analyysissä esille tulleita, yhteistyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Näitä kasvatus-

henkilöstö työstää konkreettisiksi toimintatavoiksi päiväkodin johtajan johdolla. Kehittämistyön välineenä voi esimerkiksi käyttää Learning cafe eli oppimiskahvila työskentelyä. Learning cafen tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monta ideaa ja näkökulmaa käsiteltävään aiheeseen eli tässä tapauksessa lapsiryhmien välisen yhteistyön lisäämiseen ja päiväkodin yhteisöllisyyden lisääntymiseen. Aihetta yhdessä työstäen luodaan lisää yhteistä merkityksellisyyttä käsiteltävään aiheeseen ja sitovuutta löydettyihin ratkaisuihin. (Tevere 2017.)

5 Opinnäytetyön tulokset ja kehittämistoiminta

Kasvatushenkilökunnalta kyselylomakkeilla saatu aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti. Kaikki vastaukset luettiin ja niiden sisältöön perehdyttiin. Aineistosta etsittiin keskeisiä, yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen liittyviä teemoja. Opinnäytetyön tuloksissa esitellään aineistosta nousseet teemat tämänhetkisestä yhteistyöstä ja kehittämistarpeista.

5.1 Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välinen yhteistyö

Ensimmäiseksi aineistosta etsittiin kuvauksia lapsiryhmien välisen yhteistyön tämänhetkisestä tilasta ja tekijöistä, jotka edistävät tai estävät yhteistyötä. Aineistosta selvitettiin yhteistyön merkitystä työyhteisölle ja lapsille.

Tällä hetkellä lapsiryhmien välinen yhteistyö toteutuu yhteisissä tapahtumissa esimerkiksi laulu- ja juhlahetkissä. Ulkoiluun liittyvässä valvonnassa kasvatushenkilökunta tekee yhteistyötä päivittäin. Kasvatushenkilöstö avustaa työtehtävissä toisiaan tarvittaessa yli ryhmärajojen esimerkiksi tiimipalaverien ja lomien aikana. Päiväkodin toimintaa kasvatushenkilöstö suunnittelee yhteisissä palaverissa. Päiväkodin kaikilla viisivuotiailla, niin kutsutuilla viskareilla, on yhteistä toimintaa kerran viikossa. He myös osallistuvat viikoittain englanninkieliseen kielisuihkuun, joka toteutetaan yhteistyössä Pulpin koulun kanssa. Päiväkodin lapsiryhmät ovat mukana Ilo kasvaa liikkuen -hankkeessa ja päiväkodilla toimii joka toinen viikko Kettukerho lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Kasvatushenkilöstön mukaan yhteistyö päiväkodin eri ryhmien välillä on luontevaa ja osa arjen toimintaa. Ryhmien välisen yhteistyön määrä vaihtelee. Yhteistä tekemistä

on välillä enemmän ja välillä vähemmän. Yhteistyö muiden päiväkodin toimipisteiden kanssa on melko vähäistä.

Lapsiryhmien välistä yhteistyötä edistäviä tekijöitä ovat kasvatushenkilöstön halu tehdä yhteistyötä, yhteiset keskustelut ja omien ideoiden esille tuominen. Lapsiryhmien läheiset välit ja työhön sitoutuneet aikuiset sekä toiminnan yhteinen suunnittelu ja yhteiset käytännöt ovat myös tärkeitä. Työssä jaksaminen, into, joustavuus ja onnistumisen kokeminen sekä hyvä yhteishenki edistävät yhteistyötä. Päiväkodissa on eri kulttuuri- ja kielitaustaisia lapsia. Kasvatushenkilökunnan mielestä tämä lisää lapsiryhmien välistä yhteistyötä.

Lapsiryhmien välistä yhteistyötä estäviksi tekijöiksi kasvatushenkilöstö nimesi vanhoihin toimintamalleihin kangistumisen, suunnittelun kokemisen vaikeaksi ja aikaa vieväksi, isot ryhmäkoot, päiväkodin yhteisten linjojen puuttumisen ja esiopetuksen toimimisen koulun tiloissa. Yhteisten toimintojen järjestämiseen kasvatushenkilöstö toivoi vaihtuvuutta, koska usein järjestämisvastuu on samoilla työntekijöillä. Kasvatushenkilöstö koki, että työaika kuluu oman ryhmän toiminnan toteuttamisessa. Joustot ja nopeiden muutosten vaikeus, omat asenteet, sitoutumattomuus työhön, resurssit ja vain oman ryhmän toiminnan huomiointi olivat kasvatushenkilöstön mielestä yhteistyötä estäviä tekijöitä. Päiväkodin toimiminen kolmessa eri paikassa hankaloittaa lapsiryhmien välistä yhteistyötä.

Kasvatushenkilöstö tarkasteli lapsiryhmien välisen yhteistyön merkitystä sekä työyhteisölle että lapsille. Lapsiryhmien välinen yhteistyö yhdistää henkilöstöä, mahdollistaa eri näkemysten esille tuomisen, edesauttaa yhteistä pohtimista ja keskustelua sekä helpottaa yhteistyötä jatkossa. Se mahdollistaa tietojen, taitojen ja vahvuuksien hyödyntämisen koko työyhteisössä sekä jakaa vastuuta ja luo yhteenkuuluvuutta. Työyhteisön jäsenet hyötyvät lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä tutustumalla toisten työtapoihin ja erialaisiin taitoihin. Lapsiryhmien välinen yhteistyö luo työyhteisöön positiivista ilmapiiriä, lisää yhteisöllisyyttä, työssä viihtyvyyttä ja antaa mahdollisuuden vertaistuelle sekä tukee työssäjaksamista.

Kasvatushenkilöstön vastauksissa lapsiryhmien välistä yhteistyön tilaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä kuvailtiin monelta eri näkökannalta. Lapsiryhmien välinen

yhteistyö lisää kasvatushenkilöstön mielestä lasten ryhmäytymistä ja vertaisoppimista sekä tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisten suhteiden ja uuden kohtaamisen harjoitteluun. Päiväkodin eri tilat, kasvatushenkilöstö ja lapset tulevat toisilleen tutuiksi. Vuorovaikutustaidot kehittyvät, sosiaalisuus lisääntyy ja uusia kaaverisuhteita syntyy yhteistyön myötä. Lapset saavat uusia elämyksiä ja kokemuksia, oppivat erilaisuuden hyväksymistä ja toisten huomiointia. Lapsiryhmien välinen yhteistyö luo yhteisöllisyyttä, joka lisää lasten turvallisuuden tunnetta. Lapset oppivat myös suvaitsevuutta, asioiden näkemistä uudesta näkökulmasta, eri-ikäisten kanssa olemista, isossa ryhmässä toimimista ja erilaisia toimintatapoja, kun lapset ovat tekemisissä muidenkin kuin vain oman ryhmän lasten kanssa.

5.2 Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittämistarpeet

Seuraavaksi aineistosta etsittiin kasvatushenkilöstön esille tuomia, lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Kasvatushenkilöstö oli pohtinut laaja-alaisesti yhteistyöhön ja sen kehittämiseen liittyviä asioita. Kasvatushenkilöstön mukaan kaikilla työntekijöillä pitäisi olla mahdollisuus osallistua yhteisen toiminnan suunnitteluun ja yhteisten toimintalinjojen laatimiseen. Tilojen yhteiskäyttöä, Kummiryhmätoimintaa, viskareiden ja eskareiden välistä yhteistyötä kevätkaudella sekä toiminnan mahdollistamista yli ryhmärajojen tulisi kehittää. Kehittämistyössä pitäisi huomioida kasvatushenkilöstön mahdollisuus liikkua ideoineen ryhmästä toiseen ja kasvatushenkilöstön osaamisen saaminen koko päiväkodin käyttöön sekä avoimen ja innostavan työilmapiirin merkitys.

Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstölle tehdyn kyselyn tulokset esiteltiin kasvatushenkilöstölle Pulpin päiväkodin viikkopalaverissa 6.5.2019. Esittelyn jälkeen kasvatushenkilöstö päiväkodin johtajan johdolla keskusteli esitellyistä kehittämistarpeista, tarkoituksenaan valita teemat, joita Pulpin päiväkodissa työestetään lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Kasvatushenkilöstöllä oli aikaa valita kehittämisteemat kesä-heinäkuun aikana. Elokuun 9. päivänä tapasimme uudelleen päiväkodin johtajan sekä kaksi Pulpin päiväkodissa työskentelevää lastentarhanopettajaa suunnittelupalaverissa. Palaverissa keskusteltiin kasvatushenkilökunnan yhteisesti valitsemien kehittämisteemojen jatkotyöskentelytavoista.

Pulpin päiväkodin kehittämisiltapäivässä syksyllä 2019 kasvatushenkilöstö, päiväkodin johtajan ohjauksessa, pohti lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisäämistä. Kehittämisiltapäivässä kasvatushenkilöstö käsitteli Learning cafe- menetelmällä kehittämistarpeita. Tavoitteena oli luoda konkreettisia, lapsiryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimintamalleja seuraavista, kehittämistarpeista johdetuista teemoista:

1. Miten minä voin mahdollistaa ryhmien välisen yhteistyön?
2. Miten päiväkodin tiloja voidaan hyödyntää ja käyttää joustavasti?
3. Miten eri lapsiryhmien lasten välistä yhteistyötä voidaan kehittää?
4. Miten kehittää lapsiryhmien yhteistä leikkitoimintaa?

5.3 Yhteenveto kehittämistyöstä

Kehittämistyön tuloksina saatiin tietoa Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välisestä tämänhetkisestä yhteistyöstä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä yhteistyöhön liittyvistä kehittämistarpeista. Pulpin päiväkotitoimii kolmessa eri toimipisteessä. Toimipisteiden sisällä yhteistyö koettiin helpommaksi ja toimivammaksi toteuttaa. Yksiköiden välistä yhteistyötä hankaloitti fyysisen välimatkan pituus. Ryhmien väliseen yhteistyöhön vaikuttaa myös kasvatushenkilöstön mahdollisuus ja halu toimia yli ryhmärajojen. Heinämäen (2012) mukaan lasten yhteisöllisyys ja aikuisten yhteinen vastuu ovat lasten yhteisöllisyyteen kasvun pohjana. Päiväkodin tilojen parempi hyödyntäminen ja lapsiryhmien välinen yhteistyö nousivat esille kasvatushenkilökunnan vastauksissa.

Pulpin päiväkodissa on jo tällä hetkellä lapsiryhmien yhteistä toimintaa kuten ulkoilu ja erilaiset tapahtumat. Kasvatushenkilöstö nimesi yhteistyötä edistäviksi asioiksi halun tehdä yhteistyötä, hyvän yhteishengen ja yhteisesti sovitut käytännöt. Yhteistyötä estäviksi teemoiksi kasvatushenkilöstö nosti totutut toimintamallit, suunnittelun ja joustojen vaikeuden sekä keskittymisen ainoastaan omaan työhön. Lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön ja yhteisöllisyyden lisäämiseen liittyvät kehittämistarpeet kohdentuvat päiväkodin tiloihin sekä kasvatushenkilöstön ja lasten toimintaan.

Heinämäki (2012) toteaa, että yhteisöllisyyttä voidaan lisätä arvioimalla aikuisyhteisön toimintaa sekä lapsen osallisuuden ja merkityksen osoittamisella.

Pulpin päiväkodin kehittämistyön tuloksissa tulivat esille kasvatushenkilöstön omien toimintamallien vaikutukset lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön ja tarve kehittää lapsiryhmien välistä yhteistyötä. Opinnäytetyö oli työelämälähtöinen. Se toteutettiin yhteistyössä Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö kanssa. Kyselylomakkeen avulla totutettuun tutkimusmateriaalin hankintaan vastasi 16 varhaiskasvattajaa. Kyselylomakkeita jaettiin kaikkiaan 19 lomaketta. Vastausprosentiksi muodostui 84. Opinnäytetyön tekijöille tämä oli viesti siitä, että kasvatushenkilöstö kokee kehittämistyön tärkeäksi.

Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstölle kerrottiin kehittämistyön tuloksissa esille tulleita lapsiryhmien väliseen yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen liittyviä kehittämistarpeita. He päättivät keskittyä kehittämistyössä yksittäisen lastentarhanopettajan tai lastenhoitajan mahdollisuuksiin ryhmien välisen yhteistyön kehittämisenä, tilojen joustavaan käyttöön ja lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittämiseen erityisesti leikkitoiminta huomioiden. Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö jatkaa aloittamaamme kehittämistyötä päiväkodin johtajan johdolla.

6 Eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät näkökohdat

Tutkimusetiikkaa voidaan tarkastella tieteen sisäisenä tai ulkopuolisena asiana. Sisäinen etiikka kattaa koko tutkimusprosessin, jossa keskeisenä asiana ovat tutkimusaineiston perustuminen olemassa olevaan tietoon, kirjoittamiseen osallistuvat henkilöt ja tulosten raportointitavat. Ulkopuolinen etiikka käsittelee ulkopuolisia tutkimusaiheeseen ja tutkimustapaan vaikuttavia seikkoja. Tutkimuksen ulkopuolisen etiikan tarkastelu korostuu tutkimuksissa, jotka saavat rahoitusta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013,212.)

Tutkimustyömme eettisyyden lähtökohta on tiedottaa tutkimukseen osallistujille tutkimuksen luonteesta ja tavoitteista koko kehittämisprosessin ajan. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, joten tutkimukseen osallistuvat lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat ovat osaltaan hyväksyneet osallisuutensa tutkimukseen ja sitä kautta kehitystyöhön. Kyselylomakkeista saatu aineisto on ollut vain meidän tutkijoiden käytössä. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto tuhotaan asianmukaisesti. Kehittämistyömme ei ole saanut minkäänlaista rahoitusta.

Tutkimuksen luotettavuuden kriteereinä voidaan pitää uskottavuutta, joka edellyttää tulosten selkeää kuvaamista. Näin tutkimuksen lukijalle muodostuu kuva tehdyn tutkimuksen vahvuuksista, rajoituksista ja aineiston analyysin tekoavasta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013,198.) Tutkimusmenetelmien luotettavuutta arvioidaan sillä, onko tutkittu sitä, mitä on luvattu ja tutkimustulosten toistettavuudella. Tällöin käytetään käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133).

Tutkimusaineiston hankinta strukturoidulla lomakekyselyllä luo haastetta avoimien kysymysten laadintaan. Kysymysten tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisesti ymmärrettäviä ja tutkimuksen kannalta tietoa tuottavia. Lomakekyselyyn päädyimme kuitenkin ennen kaikkea ajankäytön vuoksi. Kokemustemme mukaan totesimme, että haastatteluihin olisi hankala järjestää aikaa kasvatushenkilöstön työajasta. Kyselylomakkeen kysymykset tuottivat tietoa tutkittavasta asiasta. Perehdyimme huolellisesti kyselylomakkeen aineistoon ja tulokset olemme pyrkineet esittämään selkeästi. Tutkimustulokset kuvaavat Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välistä yhteistyötä. Kehittämistarpeet ja niistä johdetut kehittämisteemat, joiden tarkoituksena on päiväkodin lapsiryhmien välisen yhteistyön kehittäminen, ovat hyödynnettävissä muissa päiväkodeissa.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on tiedostettava omat ennakkokäsitykset ja oletukset. Tämä on tärkeää huomioida, koska meistä toisella on pitkä työura takana varhaiskasvatuksessa ja työsuhte tutkittavaan kohteeseen. Asiaa tasapainotta kuitenkin se, että toinen meistä on niin sanottu ulkopuolinen taho tutkittavaan yhteisöön nähden.

7 Pohdinta

Päiväkodin kasvatushenkilöstön tekemä kasvatustyö edellyttää avoimuutta, rohkeutta ja läheisyyttä. Jokainen päiväkodissa työskentelevä henkilö on osa työyhteisöä. On tärkeää pohtia jokaisen työyhteisön jäsenen oman vastuun ja työyhteisön vastuun rajoja, vastuun jakautumista, toisen tukemista sekä vastuun ja vaatimusten tasapainoa. Yhteisöllisyyden lisäämisessä on tärkeää huomioida yhteisön työ- ja menettelytavat, jotka voivat olla mukaan kutsuvia tai poissulkevia. Yhteisön arvot näkyvät toimintatavoissa. (Heinämäki 2012.) Pul-

pin päiväkodissa tehdyn kehittämistyön tuloksissa tulevat esille kasvatushenkilöstön, työyhteisön ja tilojen rooli lasten yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittämisessä.

Lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisääminen varhaiskasvatuksessa edellyttää kasvatushenkilöstöltä ammatillisen osaamisen lisäksi yhteisesti jaettuja arjen kokemuksia, ongelmatilanteista ja kasvatuskäytännöistä keskustelua. Oman työn ja toiminnan arviointi tulee olla systemaattista ja tavoitteisiin peilaavaa. Arvioinnin tulisi olla sekä yksilötasoisista että ryhmässä tapahtuvaa arviointia. Arvioinnin tarkoituksena ei ole etsiä virheitä vaan kehittämiskohteita. Arviointi on tärkeä osa oppivaa työyhteisöä. Oppivan työyhteisön tärkeitä periaatteita ovat jaettu tietämys, ymmärrys ja asiantuntijuus (Hujala & Turja 2017, 301).

Työyhteisö voi toimia joko yhteisöllisyyden mahdollistajana tai estäjänä. Jokainen työntekijä tarvitsee tuekseen työyhteisöä. Yhteisöön kuulumisen ja samais-tuminen mahdollistavat ammatillisen kasvun ja kehittymisen. Pelkkä fyysinen kuulumisen työyhteisöön ei riitä vaan emotionaalinen osallisuuden tunne on vähintään yhtä tärkeää. Työyhteisöön emotionaalisesti sitoutunut työntekijä on motivoituneempi kehittämään toimintaa ja omaa ammatillisuuttaan. Yhdessä työskentelyn lisäksi työyhteisö voi parhaimmillaan olla mahdollisuuksien kenttä, jossa asioita kokeillaan, tutkitaan ja arvioidaan yhdessä koko työyhteisön kesken (Hujala & Turja 2017, 303). Työssään emotionaalisesti hyvinvoivalla ja fyysisesti jaksavalla työntekijällä on valmiudet uusiutua työssään. Päiväkodin johtajalla on tärkeä rooli työyhteisön yhteisöllisyyden tukijana ja hyvinvoinnin mahdollistajana.

Moninaiset ja monimuotoiset päiväkodin tilat vaativat kasvatushenkilöstöltä avointa mieltä ja kekseliäisyyttä, jotta tilat saadaan hyödynnettyä mahdollisimman monipuolisesti. Tärkeää olisi päästä eroon jo vanhakantaisesta ajattelumallista, jossa yhden lapsiryhmän käytössä ovat tietyt tilat. Käytössä olevia tiloja voidaan muokata hyllyillä, pöydillä ja kevyillä seinillä. Tilaratkaisuja pohdittaessa tulisi myös huomioida lasten ideat kasvatushenkilöstön ideoiden ohessa. Tilaratkaisujen lisäksi tulee mahdollistaa lapsien liikkuminen yli ryhmärajojen pienryhmissä.

Muutokset työyhteisön toiminnassa edellyttävät usein ajattelun muutosta, joka on pitkä prosessi. Luotu strategia ei yksinään riitä vaan tarvitaan myös toimeenpano. (Heinämäki 2012.) Pulpin päiväkodin lapsiryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lisäävä kehittämistyö on nyt siinä vaiheessa, että nykytila ja kehittämistarpeet on kartoitettu ja konkreettisia toimintamalleja luodaan. Käytännön vietävien toimintamallien toteutuminen vaatii aina koko työyhteisön panoksen. Kehittämisprosessin vaiheiden mukaisesti tuloksien käyttöönoton jälkeenkin tarvitaan jatkuvaa arviointia, jonka pohjalta joko jatkokehitetään tai pysytään jo olemassa olevissa käytännöissä.

Pulpin päiväkodin kasvatushenkilöstö on suhtautunut kehittämistyöhön innostuneesti. Jatkotutkimusaiheena voisi olla konkreettisten, lapsiryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lisäävien toimintamallien toteutumisen arviointi. Jatkotutkimuksen voisi toteuttaa joko kasvatushenkilöstön haastatteluna tai havainnoimalla lapsiryhmien toimintaa käytännössä.

Lähteet

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Alila, K. 2016. Uusi varhaiskasvatustaki, muita lainsäädännöllisiä muutoksia, kansallinen ja kansainvälinen kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Yleis-sivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osasto.
https://www.avi.fi/documents/10191/7119891/1_Alila_OKM_AVI_Joensuu_2009_2016.pdf/d591619f-92a3-4324-9efb-d0673c08f0bb. Luettu 16.9.2019.

Filander, K. & Vanhalakka-Ruoho, M. 2009. Yhteisöllisyys liikkeessä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. 2000. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusympäristönä. Helsinki: Tammi.

Heinämäki, L. 2012. Varhaiskasvatus yhteisöllisyyden vahvistamisen paikkana. THL. https://okka-saatio.com/wp-content/uploads/Varhaiskasvatus_yhteisollisyyden_vahvistamisen_paikkana.pdf. Luettu 14.9.2019.

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Jantunen, T. & Ojanen, E. 2011 (toim.) Sydämen sivistys – Kasvatuksen ytimessä. Helsinki: Aurinko Kustannus.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Koivula, M. 2010. Lapsen yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Koivula, M. 2017. Lasten vertaisoppiminen päiväkodissa. Koivula, M. Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2017. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy, 265–280.

Kupila, P. 2017. Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä. Hujala, E. & Turja, L. 2017. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 301–311.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Editat Prima Oy.

Lappeenrannan kaupunki. 2019. Lappeenrannan varhaiskasvatussuunnitelma. <https://peda.net/lappeenranta/varhaiskasvatus/kehitt%C3%A4minen/vul/lv22:file/download/d8f1465f530c1f548077c4a0bb036406b4982637/Lappeenrannan%20varhaiskasvatussuunnitelma%202019.pdf>. Luettu 16.9.2019.

Manka, M-L. Kaikkonen, M-L & Nuutinen, S. 2007. Hyvinvointia työyhteisöön. Eväitä kehittämistyön avuksi. Tampere. Julkaisija: Tutkimus- ja koulutuskeskus Synergos, Tampereen yliopisto & Euroopan sosiaalirahasto.

Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. 2013. (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS- Kustannus.

Nummenmaa, A., Karila, K., Joensuu, M. & Rönholm, M. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Kehittämisstrategiana ongelmaperusteinen työssäoppiminen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy-Juvenes Print.

Opetushallitus. 2019. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa>. Luettu 15.9.2019.

Pulpin päiväkoti. 2017. Pulpin päiväkodin varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelma.

Pulpin päiväkoti 2018.
<https://peda.net/lappeenranta/varhaiskasvatus/paivakodit/pulpin-p%C3%A4iv%C3%A4koti>. Luettu 2.1.2018.

Raina, L. 2012. Uusi yhteisöllisyys Kasvatusyhteisön rakentamisen ammattitaito. Helsinki: Arator.

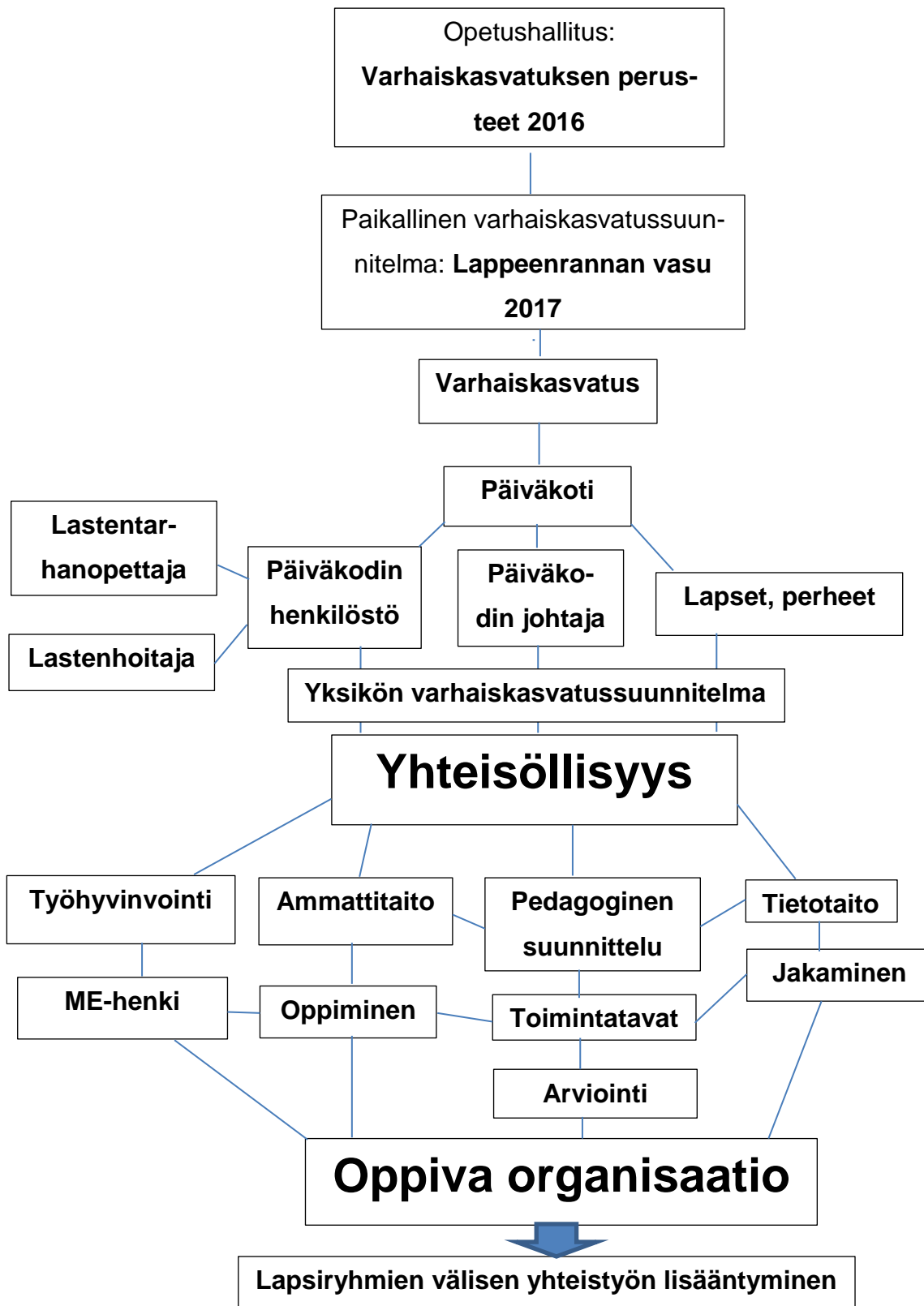
Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108.
<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>. Luettu 4.10.2018.

Tevere. 2017. <https://tevere.fi/menetelmat/oppimiskahvila-learning-cafe-business-arena-oy/> Luettu 1.10.2018.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampere University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Käsitekartta

Pulpin päiväkodin lastenhoitajat ja lastentarhanopettajat

Olemme Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja suoritamme sosionomitutkinnon lastentarhanopettajan pätevyydellä. Opinnäytetyömme tarkoitus on kehittää lapsiryhmien välistä yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä Pulpin päiväkodissa yhteistyössä henkilökunnan kanssa. Opinnäytetyö pohjautuu varhaiskasvatusta määritteleviin ja velvoittaviin asiakirjoihin. Niistä tärkeimpänä asiakirjana työtä raamittaa Lappeenrannan kaupungin laatima varhaiskasvatussuunnitelma ja siihen kirjatut tavoitteet liittyen yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittämiseen varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyössä kartoitamme lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien ajatuksia yhteistyön nykytilasta ja kokemuksia onnistuneesta yhteistyöstä lapsiryhmien välillä. Haluamme saada myös esille lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien ajatuksia ryhmien välisen yhteistyön esteistä, jos niitä koetaan olevan. Tietoa kerätään puolistrukturoidulla lomakekyselyllä, jossa kysymykset ovat avoimia. Nykytilan kartoituksen jälkeen kehitämme yhdessä lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien kanssa uusia tapoja lapsiryhmien välisen yhteistyön ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi Learning cafe eli oppimiskahvila työskentelytavalla.

Kyselylomakkeeseen vastataan nimettömänä ja vastauksia käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä näytetä ulkopuolisille henkilöille. Kyselyiden vastaukset hävitetään heti, kun ne on analysoitu. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista.

Mikäli sinulla on kysyttävää opinnäytetööhön liittyen niin ota yhteyttä:

Mari Haakana, mari.haakana@student.saimia.fi

Siru Rautio, siru.rautio@student.saimia.fi

Palautathan kyselylomakkeen palautuslaatikkoon 28.2.2019 mennessä.

Yhteistyöterveisin Mari ja Siru

Kysely Pulpin päiväkodin lastenhoitajille ja lastentarhanopettajille lapsiryhmien välisestä yhteistyöstä.

- 1. Kuvaile millaista on lapsiryhmien välinen yhteistyö tällä hetkellä Pulpin päiväkodissa?**

- 2. Mitkä seikat ovat edesauttaneet lapsiryhmien välistä yhteistyötä?**

- 3. Mitkä seikat ovat hankaloittaneet lapsiryhmien välistä yhteistyötä?**

---

4. Miten lapsiryhmien välistä yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

---

5. Kuvaile yhdessä työskentelyn merkitystä

➤ **työyhteisölle**

➤ **lapsille**

Kiitos!

Palautathan kyselylomakkeen palautuslaatikkoon 28.2.2019 mennessä.